

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.606/2009/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Román Judit ügyvéd (Hajdúszoboszló, Gönczy Pál utca 4. szám) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a dr. Józsa Zsolt ügyvéd (Debrecen, Petőfi tér 9. szám) által képviselt **alperes neve** (székhelye) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.20.375/2009/12. számú ítélete ellen az alperes által 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt a felperesnek 20 000 (Húszezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 100 000 (Egyszázezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az alperes Zrt. kizárólagos tulajdonában álló ... Pénzügyi Közvetítő Kft. az alperes megbízásából, annak képviseletében eljárva 2007. április 17-én kötött önálló kereskedelmi ügynöki szerződést **JA.** val, aki a perbeli időszakban már a nyolc szintből álló személyi bankár ügynöki hálózatban a hatodik szinten, vezetői beosztásban végzett ügynöki tevékenységet. Az ügynök a megbízás alapján lakás-előtakarékossági szerződés, mint pénzügyi szolgáltatás közvetítésére volt jogosult, és a megbízás, valamint a képviseleti jog igazolására az alperesi cég nevét is feltüntető fényképes igazolvánnyal rendelkezett.

JA. ellen a Debreceni Rendőrkapitányság 2008-ban nyomozást rendelt el csalás büntette és más bűncselekmények megalapozott gyanúja miatt. A jelenleg már bírósági szakban lévő büntetőeljárásban benyújtott vádirat szerint **JA.** több személytől vett át

össességében több tízmillió forintot azzal, hogy ezen összegeket az alperes befekteti, és három havi lejáratral, jelentős haszonnal, átlag havi 10 %-os kamathozammal fogja visszafizetni. Ez a konstrukció ténylegesen az alperesnél nem létezett, ilyen befektetési tevékenységre az alperesnek nem is volt jogosultsága.

JA. a büntetőeljárásban azzal védekezett, hogy e befektetési akcióra felettese tudtával, sőt utasítása alapján került sor, annak érdekében, hogy a debreceni, addig „hálózati igazgatósági” szintű egység megszerezve az ehhez szükséges pontokat, „szervezeti igazgatósággá” léphessen elő. A befektetés céljára befizetett összegekből ugyanis ő és munkatársai fiktív lakás-előtakarékossági szerződéseket készítettek, amelyeket az alperesnél a pontszámítás körében figyelembe vettek, és amelyek további befizetés hiányában a szerződési feltételekre figyelemmel már csak akkor szűntek meg, amikor az ügynököknek az azok után felvett jutalékot már nem kellett visszafizetniük. A terv szerint a „befektetők” az általuk befizetett összegeket és az ígért kamatot az újabb és újabb „befektetők” által rendelkezésre bocsátott pénzösszegekből kapták, illetve kapták volna vissza.

JA. az általa, illetve munkatársai által beszerezett „befektetőket” általában arról tájékoztatta, hogy ez egy kivételes lehetőség, és az csak az alperes vezető munkatársai, illetve - egyes esetekben adott tájékoztatás szerint - a munkatársak és azok családtagjai (hozzátartozói) részére biztosított.

Az alperes **JA.** e tevékenységéről tudomást szerezve az ügynöki szerződést 2007. december 12-én azonnali hatállyal felmondta.

A felperesnek egyik barátja, **KS** hívta fel a figyelmét a befektetési lehetőségre. **KS** távoli rokonságban állt **JA.**val, és maga is élt e lehetőséggel.

A felperes 2007. áprilisában 1 000 000, májusában 1 000 000, júniusában pedig további 4 000 000 forintot adott át **KS**nak azzal a megbízással, hogy ezen összegeket befektetés céljából adta át **JA.**nak. **KS** a megbízásnak eleget tett, ugyanakkor a pénz **J-**nak történő átadásáról bizonylat nem készült, és sem a felperesnek, sem **KS**nak nem volt tudomása arról, hogy a befektetés a tényleges befektetők, vagy **J-** nevében fog történni. A felperes ugyanis lakás-előtakarékossági szerződést nem kötött.

JA. 2007. szeptember 5-én a felperes sürgetésére az alperes ... utcai székházában 1 200 000 forintot fizetett vissza a felperesnek azzal, hogy ez a korábban átadott pénz kamata. Az ugyanezen a napon kiállított és **JA.** személyi bankári képviselőjét feltüntető bélyegzővel ellátott bevételi pénztárbizonylaton **J-** elismerte 6 000 000 forint átvételét. 2007. december 4-én **JA.** bevételi pénztárbizonylatot állított ki 7 500 000 forint átvételéről, amely összeg azonban a felperes által már korábban átadott 6 000 000 forint szeptembertől számított kamatokkal növelt összegének felelt meg. Tényleges pénzmozgás tehát a pénztárbizonylatok kiállításának időpontjában nem történt. A 2007. szeptemberi kifizetést követően a felperes további összeghez nem jutott hozzá.

A felperes leszállított keresetében 4 800 000 forint, valamint annak 2007. szeptember 5-től számított törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresete jogcímeként a Ptk. 348. §-ának (1) bekezdésére, illetve a 350. §-ának (2) bekezdésére hivatkozott, utalva arra, hogy e rendelkezések szerint állandó megbízás esetén a megbízó felel a megbízott által okozott kárért.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Hivatkozott arra, hogy **JA.** az önálló kereskedelmi ügynöki szerződés alapján nem volt jogosult tőkét gyűjteni, ilyen jellegű befektetési tevékenységet a lakástakarék-pénztárakról szóló 1996. évi CXIII. törvény (Ltp.) rendelkezései szerint az alperes sem végezhetett. A **JA.** által az ügyfelek számára adott tájékoztatás szerinti perbeli befektetési forma ezért nem is létezett az alperesnél, következésképpen e tevékenységre vonatkozóan **J-** az alperes megbízottjának nem tekinthető.

A kiállított okiratok (pénztárbizonylatok) nem szigorú számadásúak, azok dátumozásának időpontjában tényleges pénzmozgás nem volt, illetve a pénztárbizonylatokon szereplő összeg sem áll szinkronban a felperes által a pénz átadására vonatkozóan előadottakkal, így nem bizonyítják a pénz átvételét, noha kétségtelen, hogy **JA.** a büntetőeljárársban nem vitatta azt, hogy a felperestől a 6 000 000 forintot átvette.

Hivatkozott az alperes arra, hogy **J-** megválasztásában, utasításokkal való ellátásában, képzésében, és felügyeletében mulasztás nem terheli, ezért a Ptk. 350. §-a (1) bekezdésének második mondatában foglaltakra figyelemmel nem felel a megbízottja által okozott kárért.

Marasztalása esetére a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel kérte a felperes felróható közrehatásának megállapítása mellett a kármegosztás alkalmazását. A felperes ugyanis okirat nélkül, kirívóan magas, a piacon el nem érhető kamat kifizetése reményében adta át a pénzt, mégpedig saját tudomása szerint is csak az alperes alkalmazottait, illetve családtagjait megillető befektetés céljából, ennél fogva a tőle elvárható körütekintést elmulasztotta, illetve tudottan olyan kedvezményt kívánt igénybe venni, amely őt nem illette volna meg.

Az elsőfokú bíróság a felek nyilatkozatai, a becsatolt okiratok, valamint **KS** és **KM** tanú meghallgatását követően meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 3 300 000 forintot, annak 2007. szeptember 5-től számított törvényes kamataival együtt, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alperes javára perköltség, valamint mindkét felet pernyertességük, illetve pervesztességük arányában az állam által előlegezett kereseti illeték megtérítésére.

Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy az alperes és **JA.** jogviszonyára az önálló kereskedelmi ügynöki szerződésről szóló 2000. évi CXVII. törvény, valamint az Ltp.

rendelkezései az irányadóak. Ez utóbbi 5. §-ának (4) bekezdése az ügynök által okozott kárra vonatkozóan kimentés nélküli felelősséget telepít a lakáspénztárra.

Az Ltp. hivatkozott, és a Ptk. 348., illetve 350. §-ában foglalt általános szabályokhoz képest különös rendelkezése alapján megállapította az alperes felelősségét a megbízottja által okozott kárért, figyelemmel arra, hogy a bírói gyakorlat szerint ez a felelősség abban az esetben is fennáll, ha a megbízott ugyan túllépte a megbízás kereteit, de a megbízás adott lehetőséget a károkozásra, ideértve azt az esetet is, amikor a megbízott esetleg bűncselekményt is megvalósított. E körben utalt az EBH. 2006. évi 1406. sorszám alatt közzétett elvi döntésre.

Arra tekintettel, hogy az Ltp. kimentést nem enged, az alperesnek a kimentés körében felhozott érveit súlytalannak találta. Megállapította, hogy a Ptk. 360. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a felperest a 6 000 000 forint bizonyított átadásával kár érte, amelyből 1 200 000 forint visszafizetésével a kár részben megtérült, így a felperes kára 4 800 000 forint.

Ugyanakkor helytállónak találta az alperesnek a felperes felróható közrehatására történt hivatkozását. A Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése, a 4. §-ának (1) és (4) bekezdése, valamint a PK. 36. számú állásfoglalás alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a pénz átadásakor a kellő körültekintést elmulasztotta.

Az e körben figyelembe vett szempontok közül kizárta a kamat magas mértékét, rámutatva arra, hogy ez önmagában még a közrehatás megállapítására nem adna alapot, hiszen ilyen ígéret hiányában a felperes a szerződést meg sem kötötte volna. Ugyanakkor azonban az egyéb aggályt keltő körülmények miatt a felperesnek körültekintőbben kellett volna eljárnia az ügylet során. E körben tisztáznia kellett volna **JA.** képviseleti jogosultságát és annak terjedelmét, továbbá azt is, hogy az ajánlott befektetési forma ténylegesen létezik-e az alperesnél. Óvatosságra és körültekintőbb eljárásra kellett volna intenie a felperest annak is, hogy a tényleges pénzmozgásokról a pénzintézetek gyakorlatában életszerű, szokásos gyakorlat ellenére okirat nem készült. Ugyancsak szokatlan volt a szolgáltatásra jogosultak személyi körének meghatározása, és a felperes azt sem tisztázta, hogy az alperessel a befektetés folytán ő, vagy **JA.** kerül közvetlen jogviszonyba. Emellett megállapítható, hogy a **KSt**-ól szerzett értesülése szerint tudta, hogy a célzott személyi körbe nem tartozik, ennek ellenére kívánta a számára nyitva nem álló lehetőséget igénybe venni. Mindezeket együttevén az elsőfokú bíróság a felperes közrehatását az okozott kár 25 %-ában határozta meg.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében az alperes elsődlegesen annak megváltoztatását, és a kereset elutasítását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Mindenekelőtt hivatkozott arra, hogy **JA** tevékenységéről tudomást szerezve a megbízási szerződést azonnali hatállyal felmondta, és haladéktalanul büntető feljelentést tett.

Utalt arra, hogy a perbeli tevékenységre **JA**-nak megbízást nem adott, a törvényi rendelkezésre figyelemmel nem is adhatott, következésképpen **J**- nem tekinthető e tevékenységre vonatkozóan a megbízottjának. A felperes és az alperes között nem jött létre jogviszony, a károkozás és a megbízási jogviszony fennállta között nincs összefüggés. Erre figyelemmel a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni, és e körben az alperes a megbízott által okozott kárért való felelősség alól kimentette magát. Az elsőfokú ítélet azért is megalapozatlan, mert a **J**- által átvett pénz nem került az alpereshez.

A fellebbezés másodlagosan az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása mellett a felperes közrehatásának nagyobb mértékben történő megállapítására irányult.

Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte e körben súlyának megfelelően azt a tényt, hogy a pénz átadásakor okirat nem készült, a bárhol beszerezhető pénztárbizonylatok nem tartalmazták az alperes bélyegző-lenyomatát, és azok tartalma is valótlan volt, illetve, hogy a felperes nem tájékozódott a befektetés és annak részletei felől. Ugyancsak nem súlyának megfelelően értékelte az elsőfokú bíróság azt, hogy a felperest az évi csaknem 100 %-os, a szokásos pénzügyi kamatoknak többszörösét kitevő ígért hozadék sem indította nagyobb körütekintésre, illetve, hogy ha létezett is volna a befektetési konstrukció, azt a felperes saját ismeretei szerint sem vehette volna igénybe. A felperes tehát sem a kármegelőzési, sem a kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, ezért döntően maga okozta a kárát.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta, perköltségre is igényt tartva. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet mindenben megalapozott, és a felperes felróható közrehatása mértékének megállapítása körében jelentősége van annak is, hogy **JA**. az ügylet biztonságos voltát erősítendő állami garancia fennállásáról is tájékoztatta őt, a bizonylatokat az alperes debreceni irodájában állította ki, ahol az ajtón a **J**- nevét és pozícióját feltüntető névtábla állt. Ezen túlmenően a felperesnek a pénz átadását megelőzően már tudomása volt arról, hogy **KS** is lebonyolított hasonló ügyletet az alperessel. A felperes egész életvitele és az egyháznál betöltött szerepe bizonyítja jóhiszeműségét és tisztességét, így ahhoz nem férhet kétség.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító rendelkezését, az alperes fellebbezését pedig nem találta alaposnak.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és érdemben is helyes döntést hozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása mindenben megfelel az ítélet tábla előtt korábban folyamatban volt, és jogerősen befejezett, ugyancsak az I. rendű alperes ellen a perbelihez hasonló ténybeli alapból, szintén kártérítés iránt indított perekben meghozott ítéleteiben kifejtett részletes állásponttal, ezért az ítélet tábla a perbeli esetben sem talált okot arra, hogy az I. rendű alperes kártérítési felelősségének megállapítása körében az eddig kialakult gyakorlattól eltérjen. (A jogerős ítéletek megtekinthetőek a Bírósági Határozatok

Gyűjteményében Pf.II.20.226/2009/6., Pf.II.20.393/2009/3., Pf.II.20.447/2009/5. és Pf.II.20.565/2009/6. szám alatt).

E jogerős ítéletekben az ítélőtábla rámutatott arra, hogy az alperes az Ltp. 5. §-ának (4) bekezdésében foglalt, kimentést nem engedő, objektív felelősséggel tartozik az ügynöke által okozott kárért, függetlenül az ügynök részére adott megbízás tényleges tartalmától. Az állandó megbízottra vonatkozóan pedig a Ptk. 350. §-a (2) bekezdésének alkalmazása körében kialakult következetes ítélkezési gyakorlat szerint a megbízó kártérítési felelőssége abban az esetben is fennáll, ha a megbízott e minőségét felhasználva okozza a kárt.

Rámutatott továbbá arra is, hogy a **JA.** által nem vitásan rászédett „befektetők”, köztük a felperes is az őket ért jogsérelem miatt többféle jogvédelmi eszközt vehettek igénybe. Az nem kétséges, hogy az átadott pénzeszegek jogosulatlan felhasználója akár érvénytelenség, akár jogalap nélküli gazdagodás címén köteles annak visszaszolgáltatására. Miután azonban sem az eddig lefolytatott eljárásokban, sem a jelen perben nem volt tisztázható mindeddig az, hogy az átvett pénzeszegeket **JA.** használta-e fel jogosulatlanul, vagy azokat büntetőeljárásbeli nyilatkozata szerint befizette az I. rendű alpereshez, a befektetők, és így a felperes is alappal terjeszthetett elő az alperessel szemben az Ltp. 5. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezésre figyelemmel kártérítési igényt, amelynek elbírálása során kizárólag a kártérítésre vonatkozó jogszabályi rendelkezések voltak az irányadóak, és e körben volt jelentősége a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogszabályi rendelkezésre figyelemmel a károsultak felróható közrehatása vizsgálatának is.

Az ítélőtábla a hasonló perekben meghozott korábbi jogerős ítéleteiben is rámutatott arra, hogy a közrehatás mértékének meghatározásánál döntő jelentőséggel az bírt, ha a károsult tudottan olyan kedvezményt kívánt igénybe venni az alperes ügynökével történt szerződés megkötésekor, amely őt nem illette meg, mert a tájékoztatás szerint sem tartozott a kedvezményezett személyi körbe, vagy maga is az I. rendű alperes ügynökeként tevékenykedett, így elvárható lett volna tőle a befektetési lehetőségről való szélesebb körű tájékoztatás.

A perbeli esetben az elsőfokú bíróság által a felperesi közrehatás mértékének megállapításánál figyelembe vett további körülmények önmagukban, egyenként, nem alapozták meg a felperes közrehatását. Összességükben azonban, az előbbieken kiemeltékkel együttvéve, és az elsőfokú ítéletben kifejtettektől eltérően a valóban magas ígért kamatra is tekintettel alapot adtak a kárnak, a károsultakra nézve kedvezőbb, 25-75 %-os arányban történő megosztására.

A kifejtett indokokra tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét felülvizsgálva, azt a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezési eljárásban pervesztes alperest a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes javára fellebbezési eljárási költség megfizetésére, amelynek mértékét a Pp. 75. §-ának (1) és (2) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet rendelkezései szerint határozta meg.

D e b r e c e n, 2009. november 19. napján

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. előadó bíró,
Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -